

Op 26 september was het 80 jaar geleden dat de gekende Oostendse glazenier COR WESTERDUYN geboren werd. Cor was Nederlander van geboorte maar zijn activiteiten waren zodanig met Oostende en de kuststreek verworven dat mettertijd zijn figuur niet meer weg te denken was uit de galerij van de Oostendse kunstenaars. Zoals echter veelal het geval is wordt niemand "Sant in eigen land". Dat zijn naam en zijn kunst niet meer weerklank vind is in grote mate te wijten aan zijn eenvoud en zijn bescheidenheid die hem er toe aanzetten zich uitsluitend aan zijn gezin en zijn kunst te wijden.

Wij vinden hem niet op de lijst van de "Hedendaagse Vlaamse glazeniers". Zij werden besproken in het tijdschrift Vlaanderen. (1) Het feit niet op deze lijst voor te komen is voornamelijk te wijten aan de manier waarop deze lijst werd opgesteld. Zelfs de auteur is zich van de tekortkomingen in de samenstelling ervan bewust. Hij schreef 160 kunstenaars aan die op de ene of andere manier actief waren in het glazeniersvak. Hij legde ze in zijn schrijven enkele normen op om als glazenier gecatalogeerd te worden en liet het aan de aangeschrevenen over om te beslissen of zij wel dan niet voldeden aan de door hem gestelde normen. 38 kunstenaars reageerden positief en zonden hem een antwoord. Zij kregen een plaats in de galerij en de 122 anderen werden gewoon doodgewezen.

COR WESTERDUYN werd op 26 september 1901 geboren te Scheveningen, een voorstad van Den Haag. Hij sprak zelf nooit van Scheveningen altijd van "Den Haag". Reeds zeer jong uitte zich een aanleg tot de tekenkunst. In zijn buurt huisde en werkte in een oud pakhuis een glasschilder. Aangetrokken door de kunst en de techniek van deze ongekend gebleven kunstenaar bracht Cor regelmatig zijn vrije tijd in diens gezelschap door; waarschijnlijk groeide daar de liefde voor deze kunstvorm, die weleens "de kunst van de landen zonder zon" wordt genoemd. Toen hij 14 jaar was ging hij in de leer bij de glazenier LIEFTINCK in Den Haag. In zijn vrije uren volgde hij de lessen aan de Stedelijke Academie. Omstreeks 1925 voelde zich COR WESTERDUYN ver genoeg gevorderd in zijn leertijd en wilde naar het buitenland waar meer kans tot vervolmaking bestond.

Oorspronkelijk was hij zinnens naar Duitsland te trekken. Een advertentievraag naar een glazenier uitgaande van een Brusselse glazeniersatelier deed hem echter van gedacht veranderen. Hij trok naar Brussel en ging in dienst bij de best glazenier van dat ogenblik, Edward STEYAERT. Deze in 1868 in MOERKERKE bij Brugge geboren kunstenaar had zich in 1890 in Brussel gevestigd. Hij werkte vijf jaar bij de Italiaanse glasschilder CONTINI, waarna hij een gedeelte van het oude atelier van wijlen kunstschilder Eugeen Verboeckhoven te Schaarbeek kocht en er een werkhuis inrichtte. Van hieruit werkte zich Edward Steyaert, door de rijkdom en de waarde van zijn talent, op als de vernieuwer van de glazenierskunst in België. (2)

Vier jaar werkte Cor bij Steyaert als glasschilder. Gedurende die tijd verlieten honderden ramen de atelier STEYAERT. Het zou misschien de moeite lonen sommige van deze gekende ramen eens nader te bekijken en na te gaan welke invloed STEYAERT uitoefende op het later werk van COR WESTERDUYN. In 1929 ging hij bij SPRETERS werken. Een zeer goed glazeniersatelier maar minder gekend dan STEYAERT. Hier beperkte hij zich echter niet enkel meer tot het schilderen, maar sneed, zette en monteerde ook kunstglazen. Ondertussen had COR zijn toekomstige levensgezellin ontmoet waarmee hij in 1929 in het huwelijk trad. Zijn echtgenote Angela VAN RYCKEGEM was een Westvlaamse die in Westende-Bad evenver van de zee geboren was als hij in Scheveningen. Cor Westerduyn bleef bij SPRETERS tot in 1932.

Vanwege de slechte tijd vatte hij de idee op voor eigen rekening te beginnen. Aanvullend hierop werkte hij ook aan opdrachten die hem links en rechts door een atelier werden toegewezen. Het waren magere jaren voor het jonge echtpaar, temeer daar Cor nog teveel als een uitwijking werd beschouwd. In 1936 besloot het jonge paar naar de kust te verhuizen en het daar eens te proberen. Ze trokken naar Oostende en gingen in de Plantenstraat wonen waar Cor zijn atelier opzette en zijn Oostendse carrière als glazenier begon.

De eerste grote opdracht die COR WESTERDUYN tot een goed einde bracht waren de glasramen voor het gerechtshof van Oostende die in 1936 werden aangebracht. Bij het uitbreken van de oorlog in 1940 werden ze veiligheidshalve in de kelders van dit zelfde gerechtsgebouw opgeborgen waar ze waarschijnlijk nog staan (3) (4). Hiermee begon voor hem een lange kunstenaarscarrière waarin hij buiten de vele honderden ontwerpen voor privépersonen kunststramen leverde voor de meest diverse kerken en gebouwen in West-Vlaanderen.

We citeren :

De glasramen voor de Godelievekerk te Oostende die in 1940 werd ingewijd.

De glasramen van de hulpkapel van Raversijde.

Enkele ramen in de kapel van Westende-Bad waaronder een zeer mooi rond herdenkingsraam.

Een herdenkingsraam in de Anglicaanse kerk van de Langestraat.

De brandglasramen van de O.L.V. -Koninginkerk te Mariakerke in 1958.

De brandglasramen voor een rusthuis en een kliniek in Veurne.

Een raam voor SPARREDUIN in Den Haan.

Een groot raam in het stadhuis van Blankenberge dat betrekking heeft op de geschiedenis van de stad.

De brandglasramen van de kerk van Adinkerke.

Het geheel van kunststramen in de parochiekerken van Lombardsijde (dit was in 1965 zijn laatste groot werk).

De in glas gevatte ramen van de inmiddels verdwenen Kapel in de klinieken van Sint-Jan en Sint-Jozef.

Een brandglasraam in de kraaminrichting MONICA.

Een brandglasraam in de apotheek van de SEO. Een portret van de heer NENQUIN, in brandglas in opdracht voor de SEO.

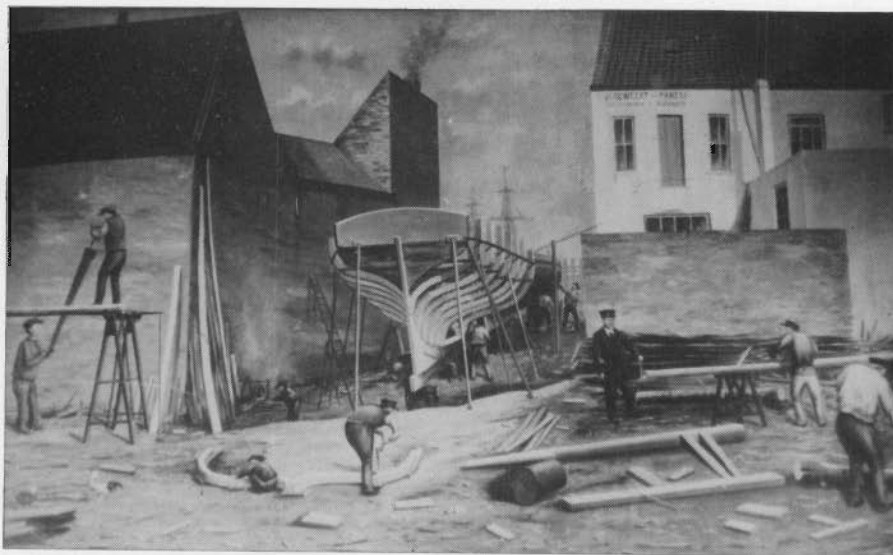
Het Sint-Jozefssraam in de voorgevel van de Sint-Jozefsschool in de Leon Spilliaertstraat is van hem. Ook maakte hij ooit een raam met het wapen van de Stad voor de Oostendse Hippodroom, dit stuk bleef echter in een bombardement van W.O.II. Veel van zijn werk ging naar het buitenland, onder andere Canada.

De meeste van zijn grote werken waren maritiem van opzet. Een 17e eeuwse karveel met ontplooiden zeilen is als het ware de stempel van Cor Westerdun die teruggevonden wordt op tal van glasgeschilderde ramen en medaillons. Maar ook muntte hij uit door zijn visserstypen en zijn Maria-figuren.

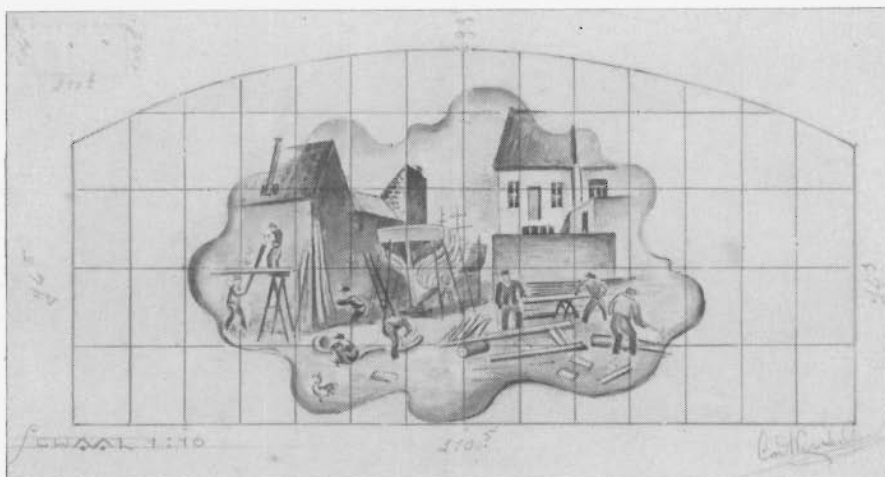
Dit hield echter geen beperking in want hij behandelde alle mogelijke onderwerpen.

Een van zijn glasschilderijen met een typisch Oostends onderwerp van grote volkskundige waarde konden we terug speuren tot bij de huidige eigenaar. Het is een gedeelte van de achterkant van de Stockholmstraat aan de derde Bassijn, waarop de scheepswerf van DEWEERT-PANESI voorkomt met de aanduiding SCHEEPSBOUWER-BLOKMAKER. (In de "GARRE" waarin twee schepen staan werd voor enkele jaren de DOE HET ZELF winkel KID gebouwd). Op een afzonderlijke bladzijde drukken we de foto's af van de originele tekening, het ontwerp en het bestaande glasraam. De originele tekening kwam voor als een muurschilderij in de gang van het huis DEWEERT-PANESI. Centraal staat een schip met spiegel "in zijn spanten" terwijl verder op twee man bezig zijn een afgewerkt vaartuig te beschilderen.

Een Oostends glazenier COR WESTERDUYN

De foto van de muurschilderij
(Ter beschikking gesteld door mevrouw C. Westerduyn-Van Ryckegem)

De werktekening van Cor Westerduyn
(Ter beschikking gesteld door mevrouw C. Westerduyn-Van Ryckegem)

Het brandglasraam zoals het gerealiseerd werd en nu geplaatst is
(Met welwillende toelating van de heer en mevrouw R. Sanders)

Links op de voorgrond zijn een paar plankenzagers aan het werk. In het midden van het beeld is een sloopstimmerman, geholpen door een werkmaat, bezig de dekker en de ligger van een middenspanst aan elkaar te bouten.

Links voor is een ander sloopstimmerman een rondhout aan het effenen, terwijl de werfbaas de doormeter ervan controleert. In de linkerhoek is een timmerman doende met een dissel om een ander rondhout op de gewenste dikte te brengen. Cor Westerduyn werkte niet alleen figuratief maar van zijn hand is ook veel niet-figuratief werk.

In 1947 verhuisde hij naar de Zwaluwstraat 124 waar hij bleef wonen en werken tot hij in 1966 officieel stopte. Hij bleef echter tot aan zijn dood in 1980 actief als glazenier. Al was het maar om familie, vrienden of kennissen een genoegen te doen met een klein geschenkje onder de vorm van een brandglasraam Cor Westerduyn overleed op 8 juni 1980. Het heengaan van deze gemoedelijke en talentvolle kunstenaar liet een grote leegte na.

Gelukkig viel de spoel niet ver van de boom. Zijn zoon Eddy (Oostende 23.07.1938) is een verdienstelijke kunstschilder geworden, terwijl zijn dochter Anneke (Oostende 19.09.1945) haar kunstzin uitleeft in verbluffende collages.

In mei 1981 hielden ze met hun beiden een fel opgemerkte tentoonstelling van collages en pasteltekeningen in Gamery Antypo. Onder de toren in Veurne. Al kreeg hun vader geen plaats in de galerij van de "Hedendaagse Vlaamse glazeniers", zij zullen zorgen dat de naam COR WESTERDUYN voor het nageslacht bewaard blijft.

J.B. DREESEN

- (1) "De glazenierskunst in Vlaanderen" in het tijdschrift "Vlaanderen", voorheen West-Vlaanderen, Jaargang 20 Jan-Feb 1971, blz. 18 tot 48. Samenstelling Julien Van Remoortere.
- (2) "Edward Steyaert, schilder en kunstenaar" door R.M. Van den Haute. Uitgeverij H. Wellens en W. Godeune, 1948.
- (3) "Glazenier Westerduyn" in "Ostend Flash" 4° jaargang, nr. 3 maart 1961, blz. 11 en 16 door Omer Vilain.
- (4) Bij het overlijden van glazenier Cor Westerduyn. Artikel in "De Zeewacht" van juni 1980 door Frans Aerts.

EEN STUDIE OVER DE "OOSTENDSE COMPAGNIE" IN BRAZILIE

Dr. E. Stols, thans hoogleraar aan de Katholieke Universiteit te Leuven, maakte een korte studie over de aanlegplaatsen en de handel van de schepen der "Oostendse Compagnie" te Bahia en in andere Braziliaanse havens tussen 1720 en 1727. Titelbeschrijving van dit artikel : E. STOLS, A Companhia de Ostende e os portos brasileiros, in : "Estudos Históricos", Marília, n° 5, 1966, p. 83-95. Vermeld in : "Un quart de siècle de recherche historique en Belgique, 1944-1968", uitgegeven o.l.v. J.A. van Houtte (Louvain, Editions Nauwelaerts; Paris, Béatrice-Nauwelaerts; 1970), blz. 180. Dit zeer belangrijk historisch, bibliografisch referentiewerk werd uitgegeven door het "Nationaal Belgisch Comité voor Geschiedkundige Wetenschappen"; dit bilan van 25 jaar historisch onderzoek door vele vorsers en geleerden maakt en kan ook geen aanspraak maken op de nagestreefde volledigheid.

Emiel SMISSAERT